

PRIVREDNI SUD HRVATSKE

Presuda br. II PŽ-1577/89-2 od 20. 06. 1989.

Vijeće: mr. Pave Dević, mr. Veljko Vujović, prof. dr. Branko Jakaša

ŠPEDITERSKI POSAO — ZASTARA TRAŽBINE IZ OVOG POSLOVA

Ugovor s kojim se jedna stranka obvezuje da će za svog komitenta zaključiti s trećom osobom ugovor o prijevozu, predstavlja ugovor o špediciji — Špediterski posao spada među poslove potraživanja društvenih pravnih osoba, na koje se primjenjuje zastarni rok od tri godine predviđen u članu 374. Zakona o obveznim odnosima — Cedi- ranje tražbine ne može utjecati na pravnu prirodu zastare — Na tok zastarnog roka ne primjenjuju se propisi o bezrazložnom obogaćenju — Potraživanje špeditera prema svom komitentu za naknadu od nje- ga vozaru isplaćene vozarine, temelji se na ugovoru o špediterskom, a ne vozarskom poslu, i kao takvo na to potraživanje ne dolaze do primjene propisi o zastarijevanju iz vozarskog nosla.

Pravni sljednik špeditera (špediterov cesionar) zahtijeva od komitenta (nalogodavca) isplatu naknade nakon što je špediter izvršio svoje obveze iz ugovora o otpremi pošiljke robe iz Bagdada u mjesto Onside u Iraku (član 840. i 839. Zakona o obveznim odnosima).

Tuženi nalogodavac stavlja prigovor jednogodišnje zastare, a podredno trogodišnje i konačno petogodišnje zastare.

Prvostepeni sud, je (prvi put kad je sudio) odbio tužbeni zahtjev uvaženjem jednogodišnjeg roka zastare iz člana 112. Zakona o ugovorima o prijevozu u cestovnom prometu, a drugostepeni sud je potvrdio ovu prvostepenu presudu iz razloga što je protekao jednogodišnji zastarni rok. Međutim revizijski sud je presudom Rev 971/86 ukinuo presude privrednih sudova i to zato što nije ispitana pravna priroda utužene tražbine, jer da se ne radi o tražbini s naslova vozarine nego o nekoj drugoj tražbini, pa da zato treba ispitati pravnu prirodu tražbine u nastavku postupka.

Prvostepeni sud je u nastavku postupka pregledao ugovor (protokol od 10. II. 1981. g.) i donio presudu da se odbija tužbeni zahtjev zbog zastare

pozivom na odredbu člana 374. Zakona o obveznim odnosima. Ovo iz razloga što je iz cit. ugovora stranaka ustanovio da se radi o tražbini iz naslova organiziranja otpreme i prijevoza robe (odnosno posredovanja u prometu robom, podredno), utemeljenom na ugovoru od 10. veljače 1981. godine, a tužba je podnesena poslije 3 godine i to tek dana 17. veljače 1986. godine.

Žalbom tužitelj pobija prvostepenu presudu zbog svih razloga iz člana 353. Zakona o parničnom postupku i predlaže da se ukine.

Bitnu povredu iz stava 2. člana 354. ZPP-a vidi u tome što prvostepeni sud nije u obrazloženju obrazložio svoje shvaćanje da se radi o tražbini iz prometa robe koja zastaruje u roku od tri godine.

Pogrešnu primjenu materijalnog prava vidi u tome što nije primijenjen opći zastarni rok od 5 godina iz člana 371. ZOO-a, jer da se ovdje radi o tražbini s naslova neosnovanog obogaćenja za koje nema posebnog roka zastare, a zastarni rok od 5 godina nije prošao jer je tužba podnesena 07. II. 1986. godine.

Odgovor na žalbu nije podnesen.

Drugostepeni sud je žalbu odbio iz ovih razloga:

Prvostepena presuda nema bitnih povreda odredaba parničnog postupka iz stava 2. člana 354. ZPP-a.

Ovo iz razloga, što je prvostepena presuda pravilno našla utvrđenim, da se ovdje ne radi o tražbini s naslova vozarine ni o zahtjevu s naslova regresa, nego se, baš naprotiv, ovdje radi o novčanoj tražbini, i o otpremanju (špediciji) robe, (sklopljenog između tužiteljevog prednika, tvrtke »Ruthner« iz Beča i tuženika dana 10. II. 1981. godine, list spisa strana 6 in fine). U tome ugovoru (»protokolu«) piše, da tvrtka »Ruthner« uređuje (sadržajno organizira) daljnji transport pošiljke robe od Bagdada do Onside u Iraku te da, troškove uskladištenja, nakon carinjenja, i troškove transporta pošiljke do odredišta privremeno plaća »Ruthner«, a nakon fakturiranja tuženiku, plaća (i snosi) tuženik. Dakle, tvrtka »Ruthner« će sklopiti ugovor o prijevozu s trećom osobom, obaviti sve ostale poslove i radnje koje su uobičajeni za špeditera, u smislu člana 827. Zakona o obveznim odnosima, a potom ih naplatiti od nalogodavca u smislu čl. 839. Zakona o obveznim odnosima.

Ovakva tražbina zastaruje po čl. 374. Zakona o obveznim odnosima u roku od 3 godine predviđene za zastaru međusobnih potraživanja iz ugovora o prometu robe i usluga, jer je špediterski posao nedvojbeno ugovor robnog prometa. Kako je podnesena tužba 17. II. 1986. godine, prema prezentatu iz spisa (a ne 7. II. 1986., jer je to datum koji je tužitelj napisao na tužbi kad je tužbu pisao, a ne datum od kad se tužba računa podnesenom u smislu člana 109. ZPP), a do tada je od 10. II. 1981. godine proteklo znatno vrijeme iznad tri godine, proizlazi da je doista utuženo potraživanje zastarjelo.

Ovdje se ne radi o regresu. Ovo iz razloga, što je tužiteljev cedent (špediterska tvrtka »Ruthner« iz Beča) svoju obvezu izvršavala, raznim isplata-

ma vozaru, skladištaru i dr. Ovu svoju obvezu je preuzela prema sukontra-
hentu (Jugoliniji) iz ugovora o špediciji od 10. II. 1981. godine.

Činjenica što je Ruther cedirao tražbinu Kovinotehni, ne može utjecati
na promjenu pravne prirode tražbine. Ona je ono isto što je bila i prije
cesije. Zato se, ugovor o cesiji i personalna promjena u subjektivnoj struk-
turi umjesto Ruthera nastupa Kovinotehna treba apstrahirati.

S obzirom da se uopće ne radi o podmirenju tuđega duga na strani tu-
žiteljevog prednika, nego svoje obveze, ni tužiteljevo potraživanje ne može
pojmovno predstavljati tražbine s naslova bezrazložnog obogaćenja (stjeca-
nja bez osnove).

Zato, ne dolazi do primjene opći zastarni rok od 5 godina, iz člana 371.
Zakona o obveznim odnosima. Stoga je neosnovano pozivanje žalitelja na
opći zastarni rok. Podredno i on je protekao do tužbe 17. II. 1986. godine
od 11. II. 1981. godine.

Veljko Vujović

Summary

FORWARDING AGENT — TIME BAR OF A CLAIM ARISING OUT OF THE FORWARDING OF A CARGO

*According to Article 374 of the Yugoslav Law on Obligations the time bar
period for a claim arising out of the forwarding services of the cargo is three
years provided that both parties to the contract on forwarding of the cargo are
legal entities. It should be noted that the claim of the forwarding agent against
the other party to the contract on forwarding the cargo for the freight paid to
the other party should be based on the contract on forwarding of the cargo and
not on the contract on carriage of the cargo. Therefore in such cases the time bar
limit prescribed for liabilities arising out of the contract on carriage of the cargo
cannot be applied.*